

Budgetovereenkomst Bibliotheek West-Achterhoek 2017-2020

voor beeldvormende raad

naam opsteller: P. Pattijn

telefoonnummer: 377 320

e-mailadres: p.pattijn@doetinchem.nl

Te besluiten om:

1. Een budgetovereenkomst met de Bibliotheek West-Achterhoek af te sluiten voor de periode 2017 t/m 2020.
2. De samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten Bronckhorst en Doesburg voor deze periode te verlengen voor de uitvoering van de budgetovereenkomst.
3. De budgetovereenkomst door de Bibliotheek West-Achterhoek te laten uitvoeren op basis van de jaarlijks te actualiseren aansturingsstructuur.

Context

In 2006 is de basisbibliotheek West-Achterhoek gevormd. Onderdeel daarvan is een samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeenten Bronckhorst, Doesburg en Doetinchem. Op basis daarvan zijn vierjarige budgetovereenkomsten afgesloten. De drie afzonderlijke gemeenten stellen binnen deze kaders jaarlijks hun eigen subsidiebeschikking met de Bibliotheek West-Achterhoek op. Voor de periode 2017 t/m 2020 is een nieuwe budgetovereenkomst opgesteld die recht doet aan de nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen per 1 januari 2015.

De drie gemeenten willen hun samenwerkingsovereenkomst verlengen. Om recht te doen aan de nieuwe wet en de maatschappelijke ontwikkelingen is de opdracht van de drie gemeenten aan de Bibliotheek West-Achterhoek vastgelegd in een nieuw beleidskader (de zgn. aansturingsstructuur). De drie gemeenten gezamenlijk hebben hierin de maatschappelijke effecten van het bibliotheekwerk benoemd. Deze zijn vertaald in beleidsdoelen waarvan het resultaat jaarlijks wordt getoetst aan de hand van vooraf geformuleerde indicatoren. Formeel is dit vastgelegd in de budgetovereenkomst.

Beoogd effect

Het bibliotheekwerk is van kleur aan het verschieten. Er worden nog steeds veel boeken uitgeleend maar binnen de lopende budgetovereenkomst zijn steeds meer activiteiten zich gaan richten op maatschappelijke vraagstukken als laaggeletterdheid, leesbevordering, bestrijding taalachterstand, zelfredzaamheid en participatie. De bibliotheek heeft hiertoe kennis in huis maar is op een aantal terreinen niet de enige speler. De Bibliotheek West-Achterhoek staat positief tegenover deze beleidsveranderingen maar het is aan de Bibliotheek zelf in de komende budgetperiode afspraken met ketenpartners in het sociaal domein te maken en op basis daarvan werkzaamheden te verrichten.

De samenstelling en het ontsluiten van de fysieke en digitale bibliotheek oftewel collectievorming is en blijft het hoofddoel. Het bieden van een ontmoetings- en studieplaats voor de lokale gemeenschap betekent dat een laagdrempelige toegang tot een pluriform, onafhankelijk en hoogwaardig informatieaanbod is gewaarborgd.

Het centrale uitgangspunt is de ondernemende bibliotheek die haar kennis en kunde inzet. Op de eerste plaats om de doelen van de gemeenten te realiseren. Maar direct daarop aansluitend in co-creatie met ketenpartners voor haar klanten toegevoegde meerwaarde te scheppen.

Dit kan door aan te sluiten bij de nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Deze maakt onderscheid in vijf functies:

1. ter beschikking stellen van kennis en informatie,
2. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie,
3. bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur,
4. organiseren van ontmoeting en debat,
5. laten kennismaken met kunst en cultuur.

Op basis van deze vijf functies komen de drie gemeenten tot twee kerndoelen, geformuleerd in een basispakket. Het aanvullend pluspakket geeft de ruimte per gemeente andere prioriteiten te stellen; dit impliceert maatwerk per gemeente. Samen subsidiëren de drie gemeenten het bovengemeentelijke basispakket. Per gemeente wordt de huisvesting apart afgerekend.

Het basis- en pluspakket zijn tot op productniveau uitgewerkt en de productbegroting is daarvan de financiële vertaling in beschikbare budgetten. Voor Doetinchem is in het basispakket een extra doelstelling ten aanzien van leesbevordering van specifieke leeftijdsgroepen toegevoegd (A.4). Jaarlijks vindt een beoordeling plaats aan de hand van de indicatoren en is de vraag legitiem of de beoogde effecten nog gelijk oplopen met de maatschappelijke ontwikkelingen. Dit jaarverslag wordt aangeboden ter bespreking aan het college van burgemeester en wethouders.

1.1 Budgetovereenkomst biedt zekerheid

Met een vierjarige budgetovereenkomst kan de organisatie haar beleid verder uitwerken en is continuïteit mogelijk binnen de bedrijfsvoering. Met de Jaarrekening geeft de organisatie rekenschap van de realisatie van de ombuigingen en de besteding van de subsidie. In het Jaarverslag vindt de toetsing van de beleidsdoelen plaats met behulp van de indicatoren; ook komen trends aan bod en worden eventueel beleidsdoelstellingen bijgesteld.

1.2 Samenwerking positief

De samenwerking van de gemeenten Bronckhorst, Doesburg en Doetinchem binnen de Bibliotheek West-Achterhoek wordt positief ervaren. In gezamenlijkheid en afzonderlijk worden er afspraken gemaakt over de dienstverlening. In de samenwerkingsovereenkomst zijn de afspraken vastgelegd. Bibliotheek West-Achterhoek volgt de landelijke innovatieagenda zoals die door VNG, Koninklijke Bibliotheek, Vereniging van Openbare Bibliotheken en ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschappen (OCW) wordt opgesteld.

Op provinciale schaal wordt samengewerkt op het gebied van marketing, bedrijfsvoering, collectievorming en ICT om de efficiëntie te vergroten. Op ad hoc-basis worden eveneens op provinciale schaal samenwerkingsverbanden gesmeed in het kader van de innovatie.

1.3 Basispakket is gegarandeerd

Het gemeentelijk kerndoel is het in stand houden van een goed bereikbaar laagdrempelig aanbod van bibliotheekvoorzieningen voor haar inwoners.

Deze klassieke bibliotheektaak laat zich uitsplitsen naar:

1. Samenstellen en lokaal ontsluiten van een fysieke en digitale bibliotheek en de integratie met het landelijke digitale aanbod van de Koninklijke Bibliotheek. Toegang tot de informatiemaatschappij en de kenniseconomie zijn hierbij de kernbegrippen.
2. Een ontmoetings- en studieplaats voor de lokale gemeenschap. Hiermee wordt een laagdrempelige toegang tot een pluriform, onafhankelijk en hoogwaardig informatieaanbod gewaarborgd.
3. Leesbevordering bestaat uit werkzaamheden voor de Bibliotheken op School en deels vloeien deze activiteiten voort uit het Regionaal convenant Geletterdheid.

1.4 Pluspakket voegt toe

Het gemeentelijk kerndoel is het bieden van laagdrempelige toegang tot kennis en informatie in het kader van levenslang leren.

De hiertoe te rekenen werkzaamheden vallen grotendeels binnen het werkveld van het sociaal domein. Het betreft maatschappelijke facetten als zelfredzaamheid, werk, participatie en actief burgerschap.

1. Hiertoe is de bibliotheek toegerust om burgers in hun eigen tempo en binnen ieders individuele wensen en mogelijkheden toegang te verschaffen tot informatie en hen te ondersteunen bij het vinden van die informatie; de bibliotheek helpt diegenen die 'een extra zetje nodig hebben'. Denk hierbij aan werk- en inkoopafspraken met o.a. Laborijn, Zorgplein, Buurtplein, Graafschap College, UWV. De gemeente is hierin niet sturend, de bibliotheek zal daartoe zelf zich als 'ondernemer' profileren.

De Vereniging van Openbare Bibliotheken heeft sterk ingezet op herpositionering van de openbare bibliotheken. Er liggen landelijke afspraken met o.a. het UWV, de Belastingdienst, het ministerie van binnenlandse zaken (BZK) en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) om de bibliotheek landelijk en lokaal in positie te brengen als partner in de persoonlijke ontwikkeling van mensen. Deze worden doorvertaald naar het werkgebied van de Bibliotheek West-Achterhoek.

2. Een programmering van activiteiten per vestiging betekent het organiseren en faciliteren van educatieve, culturele en maatschappelijke activiteiten. Dit gebeurt in samenwerking met en/of initiatief van culturele & cultuurhistorische organisaties, kennisinstellingen, erfgoedinstellingen, musea en archieven.

3. Bestrijding van laaggeletterdheid is in het pluspakket curatief van aard.

Kanttekeningen

1.1 Budgetovereenkomst

Het afsluiten van een vierjarige budgetovereenkomst geeft de bibliotheek helderheid over wat de gemeenten van haar verwachten maar laat onverlet dat tijdens deze periode jaarlijks bestuurlijk het beleid wordt geëvalueerd en ombuigingen dienen te worden gerealiseerd. Een budgetovereenkomst is geen dichtgetimmerd contract en biedt alle betrokken partijen de mogelijkheid zich te plooiën naar de maatschappelijke realiteit.

1.2 Samenwerking

De samenwerking met de gemeenten Bronckhorst en Doesburg is ontstaan bij de vorming van de basisbibliotheken in de Achterhoek (medio 2006). Inmiddels is er een nieuwe bibliotheekwet en staat de bibliotheek middenin een sterk veranderde samenleving. De Bibliotheek West-Achterhoek heeft de afgelopen jaren, mede op initiatief van de provincie Gelderland, dan ook onderzocht hoe de samenwerking met de vier collega-instellingen in de Achterhoek kon worden opgepakt. Tevens is recent de regionale samenwerking tussen de vijf Achterhoekse bibliotheekorganisaties bestuurlijk onderzocht. De conclusie is dat op korte termijn op dit vlak geen resultaten zijn te verwachten.

1.3 Basispakket identiek

De onderdelen van het basis- en het pluspakket zijn in overleg met de bibliotheek uitgewerkt in gewenste maatschappelijke effecten, resultaten en budgetten. Het basispakket is voor de drie gemeenten identiek. De uitzondering daarop is de Doetinchemse toevoeging aan het basispakket met het onderdeel 'Leesbevordering 0-4 jarigen'. Het pluspakket is per gemeente bepaald.

1.4 Rode draad in pluspakket

De denklijn die de bibliotheek de afgelopen jaren heeft ingezet, wordt versterkt doorgezet: van consumeren naar co-creëren, van lenen naar delen, van aanbodgericht naar vraaggestuurd, van actief naar proactief. Want de 'stand alone' bibliotheek heeft weinig toekomst: de bibliotheek levert de grootste meerwaarde in een omgeving waarin zij direct toegevoegde waarde biedt aan (keten)partners en lokale klanten.

Daarbij dient te worden opgemerkt dat de inzet van de bibliotheek binnen het sociaal domein geen exclusief recht is en door elke gemeente apart binnen haar eigen lokale visie wordt bepaald vanuit aanpalende beleidsterreinen.

Financiën

In de Voorjaarsnota 2016 is het gemeentelijk financieel perspectief geschetst inclusief de ombuigingen voor de komende jaren. Voor de bibliotheek is een bezuiniging van structureel € 75.000,- voorzien in de jaren 2018 en 2019. Het pluspakket biedt een ondernemende bibliotheek de ruimte deze ombuigingen op te vangen. In de begroting van de Bibliotheek West-Achterhoek is hiervoor een kleine voorziening opgenomen.

De opgelegde bezuinigingen in 2018 en 2019 zijn nu nog niet ingevuld maar zullen langs de lijnen van een inkrimping van de collectie (maar boven de vervangingsnorm), verlaging van de kosten voor automatisering, meer samenwerking met nu reeds potentiële partners en onderverhuur van ruimtes (in 't Brewinc) worden gerealiseerd. Daarnaast ontstaat er binnen de bestaande bedrijfsvoering enige ruimte door andersoortige keuzes te maken en door natuurlijk verloop zonder dat de kwaliteit van de dienstverlening tekort wordt gedaan.

Om in Doetinchem het basispakket te kunnen uitvoeren en de kennis en kunde te behouden die nodig is voor de ontwikkeling van het pluspakket, is in 2017 een budget van € 1.157.630,- begroot. Dit budget is beschikbaar op de gemeentebegroting. Het budget is inclusief de huisvestingskosten in 't Brewinc.

Vervolg

Nadat het raadsbesluit is genomen, wordt de samenwerkingsovereenkomst getekend door de drie gemeenten, wordt de budgetovereenkomst door beide partijen ondertekend en wordt voor 2017 een subsidiebeschikking opgesteld. Jaarlijks wordt de aansturingsstructuur bestuurlijk geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Bijlagen

1. Beleidsplan Bibliotheek West-Achterhoek 2017
2. Begroting Bibliotheek West-Achterhoek 2017
3. Samenwerkingsovereenkomst Bronckhorst-Doesburg-Doetinchem
4. Aansturingsstructuur 2017
5. Budgetovereenkomst 2017-2020

Burgemeester en wethouders van Doetinchem,
De secretaris, De burgemeester,

ing. N. van Waart

dr. J.M.E. Traag